

Obrad Češić (1998, Beograd) je diplomirao na Vajarskom odseku Fakulteta likovnih umetnosti u Beogradu 2022. i završio master studije na istom fakultetu 2023. godine.

U svojoj praksi koristi raznorodne umetničke medije poput: instalacija lutaka u prirodnoj veličini, skulpture, fotografije, crteža i animacije. Koristi ih u svrhu stvaranja uznemirujućeg osećaja poznatog kao „dolina sablasnosti“ (uncanny valley). Njegov rad pokreće dijalog o često marginalizovanim temama koje izazivaju strepnju i neizvesnost. Obrad Češić ima za cilj da skrene pažnju na nevidljivo, on ističe pojedince koji su često zanemareni u društvu i podseća posmatrača na istorijske matrice i autokratske ličnosti. Izlagao je na više grupnih izložbi, od kojih se izdvajaju „Plava izložba“ u Muzeju savremene umetnosti u Beogradu, kao i izložba „Masterpieces V“ u Umetničkom prostoru U10. Takođe je imao samostalnu izložbu pod nazivom „Ugodan rad“ u DKC „Incel“ u Banja Luci. Živi i radi u Beogradu.

Dom omladine Beograda
Makedonska 22
dobinfo@domomladine.org
www.domomladine.org

Za izdavača:
Andrija Bojanić, v.d. direktora
Urednica programa:
Marta Marković

Savet Galerije:
Ana Veljković
Saša Janjić
Marko Lađušić
Predrag Damjanović

Dizajn:
Dom omladine Beograda
Štampa:
DonatGraf

Obrad Češić

ZONA NEPROZIRNIH ZNAČENJA

30. JANUAR – 11. FEBRUAR 2024.
GALERIJA DOMA OMLADINE BEOGRADA

ZONA NEPROZIRNIH ZNAČENJA / Obrad Češić

Čovek-lutka koju Obrad Češić, master vajarstva iz Beograda, ispituje u seriji radova nastalih između 2022. i 2023, postavljajući antropomorfne figure prirodne veličine u različite prostorne kontekste, ovom prilikom zakoračuje natrag u izlagačku postojbinu umetnosti 20. i 21. veka – white cube. To nije predstava jednog određenog čoveka, budući da portret nedostaje (glave nema ili je prekrivena belom krpom), niti jedne klase, rase, epohe, zanimanja, jer mu je nadenuto ruho dovoljno generično da ga može nositi bilo ko (mada se uniformom povremeno transformiše u predstavnika organa reda). Nije ni studija forme – konture tela jedva da se pomalaju iz šljampave odeće. To je, rečju, objekat koji postaje neko i/ili nešto tek dodeljenim mu mestom boravka, u aktivnoj komunikaciji sa okruženjem. Kada je na ulici – satrt uza zid stambene zgrade, polegao na parkovsku klupicu, posađen u kontejner – pretvara se u čoveka-instalaciju bez doma, uznemirujućeg i zbunjujućeg. U halama bivše fabrike on je radnik, kolateralna šteta ratova, tranzicija i privatizacija. Na Likovnoj akademiji on je antipod ljudske figure u kamenu, drvetu, metalu... jasnih ivica, precizne morfologije.

Ako se od lutke – naročito one obezličene – zazire kao od de-animiranog čoveka ili čak predmeta dovoljno nalik čoveku da se i sam može transformisati u Homo sapiens-a kada niko ne gleda, onda se pogotovo njenim smeštanjem u srž gradske matrice destabilizuju inače umirujuće granice pripadanja: čovek na slobodi / lutka u izlogu... ali i granice raspoznavanja. Linija razdvajanja realnog i fiktivnog ovakvom intervencijom ispostavlja se upadljivo poroznom. Posledično, i uncanny valley efekat, kao jedna od osnovnih karakteristika Češićevih instalacija, proishodi koliko iz pogleda na obučeno truplo bez lica, sastavljeno od gline, tekstila i žice, toliko i iz zadatog mu odredišta, bremenitog istovremeno istorijom i sadašnjošću, te potencijalom budućeg. Tako lik iz kraja, sa kapuljačom preko glave, sateran uza zid zgrade, već pozicijom u koju je postavljen predstavlja nešto drugo u odnosu na istovetnu lutku za kafanskim šankom (pijanu) ili sa glavom u lavabou Akademije (udavljenju?). Ono što je, pak, zajedničko svim ovim zamalo ljudima jeste poticanje visokog stepena posmatračke nelagode. Jer su, čini se, uvek označitelji margine – bez prebivališta, bez posla, bez svesti – u javnom prostoru koji marginu ne trpi. Otuda na red dolazi pitanje: šta od margine ostaje kada se čovek-lutka unese u galeriju?

Izloženi u white cube-u Doma omladine Beograda, Češićevi radovi vraćaju se tamo gde „umetnosti priliči da bude“, tamo gde se, čak i danas, najčešće traži, tamo gde se najmanje sumnja u njenu vrednost, gde je verifikovana. Pa opet, u galeriji instalacije pozivaju na nov dijalog jer, donedavno otvorene za sva značenja koja je ambijent bio spreman da im pruži, a koja su ih mahom određivala kao izopštenike (o čemu svedoče i prateća foto, te video dokumentacija), u beloj kocki počinju da se čine izopštenijim nego ikad.

Više nema govora samo o društvenom outsajderstvu i/ili formalnoj doskočici: okvir koji je istovremeno i pijedestal i tabula rasa čini da lutke-zamalo-ljudi deluju još začudnije, još neumesnije. Ispražnjeni beli enterijer pravih uglova i ravnomernog osvetljenja, oblikovan tako da što je moguće više skrene pažnju sa sebe na eksponat – da se odrekne svakog konotativnog kapitala u korist simboličke autonomije Dela – naseljen je Češićevim radovima posredno zapitanim baš nad komunikativnošću tih prostora. U context - content odnosu ove izložbe galerija postaje zona neprozirnih značenja: ljudi-lutke lišeni su konteksta koji bi im ponudio gotove smisaone koordinate. Ukoliko je bela kocka vakuum za neometanu posmatračku aktivnost, a predmet neometanog posmatranja objekat koji upravo od prostora traži konačnu definiciju, onda suština dela leži prevashodno u tenziji međusobne nedorečenosti. Češićevi ljudi-lutke u javnom prostoru izazivaju nemir, ali mogu se podvesti pod repertoar iskustveno bliskih „nesrećnih slučajeva” ili „sumnjivih”, „problematičnih” pojedinaca; rečju, mogu se klasifikovati. U galeriji, belo kući umetnosti, njihovo prisustvo, pak, ostaje bez odgovarajuće kategorije – otkud telo na podu art space-a? Beskućnik na klupi transformiše se u delo obeskućeno usred sopstvenog doma, koji mu poručuje: „ne osećajte se kao kod kuće”. Tako obezglavljene i spremne da na sebe prime svako značenje koje im se nudi, ove instalacije u galeriji više nego bilo gde drugde potcrtavaju užas everyman-a: užas nepripadanja i otuđivanja smisla.

Ana Filipović

